

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

Μετάφραση

C-112/22 - 1

Υπόθεση C-112/22

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

17 Φεβρουαρίου 2022

Αιτούν δικαστήριο:

Tribunale di Napoli (Ιταλία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

16 Φεβρουαρίου 2022

Κατηγορούμενη:

CU

[παραλειπόμενα]

TRIBUNALE DI NAPOLI (πρωτοδικείο Νάπολης, Ιταλία)

SEZIONE DEL GIUDICE PER LE INDAGINI PRELIMINARI (τμήμα
προκαταρκτικής έρευνας)

UFFICIO IX (9ο Γραφείο)

Ο Giudice dell'udienza Preliminare (αρμόδιος δικαστής για την προανάκριση)
[παραλειπόμενα]

[παραλειπόμενα][διαδικασία]

ΕΚΘΕΤΕΙ ΤΑ ΕΞΗΣ

[παραλειπόμενα][διαδικασία]

Κατηγορούμενη: CU [παραλειπόμενα] [στοιχεία της κατηγορουμένης και του
συνηγόρου της]

Παθόν: Ministero dell’Economia e delle Finanze (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Ιταλία) [παραλειπόμενα] [συνήγορος]

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΔΙΚΗΣ

(βλ. άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου και σημείο 22, παράγραφος 1, των Συστάσεων)

1. Κατηγορία

Η κατηγορούμενη φέρεται να τέλεσε το αδίκημα που προβλέπεται και τιμωρείται από το **άρθρο 7, παράγραφος 1, της πράξεως νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 4 της 28ης Ιανουαρίου 2019, όπως κυρώθηκε και τροποποιήθηκε από τον νόμο αριθ. 26 της 28ης Μαρτίου 2019**, διότι, υποβάλλοντας αίτημα για τη λήψη της reddito di cittadinanza (οικονομικής στήριξης προς υπηκόους, στο εξής: Rdc), με αίτηση που υπέγραψε στις 27 Αυγούστου 2020, πιστοποίησε ψευδώς ότι πληρούσε την προϋπόθεση περί δεκαετούς διαμονής στην Ιταλία κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης, ενώ διέμενε στην Ιταλία, και συγκεκριμένα στη Νάπολη, από τις 29 Μαρτίου 2012 [παραλειπόμενα] και αποκόμισε, κατά τον τρόπο αυτόν, αχρεωστήτως ποσά συνολικού ύψους 3 414,40 ευρώ.

[παραλειπόμενα]

2. Συνοπτική έκθεση της διαδικασίας

* Με κλητήριο θέσπισμα που κατατέθηκε στη γραμματεία του δικαστηρίου την 1η Δεκεμβρίου 2021, η Pubblico Ministero della Procura della Repubblica presso il Tribunale di Napoli (Εισαγγελία του Πρωτοδικείου της Νάπολης, Ιταλία) [παραλειπόμενα] ζήτησε την παραπομπή της κατηγορουμένης σε δίκη με την ακόλουθη κατηγορία.

Ο Giudice per le indagini preliminari (αρμόδιος για την προκαταρκτική έρευνα δικαστής) όρισε την 8η Φεβρουαρίου 2022 ως ημέρα για την προανάκριση της κατηγορουμένης.

[παραλειπόμενα] [διαδικασία]

Την ημέρα της προανάκρισης, [παραλειπόμενα] [διαδικασία] το αιτούν δικαστήριο υπέβαλε στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία διατάξεων του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

(βλ. άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου και σημείο 22, δεύτερο εδάφιο, των Συστάσεων)

1 Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Άρθρο 7, παράγραφος 1, της πράξεως νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 4, της 28ης Ιανουαρίου 2019, όπως κυρώθηκε και τροποποιήθηκε από τον νόμο αριθ. 26 της 28ης Μαρτίου 2019

Το άρθρο 7 (με τίτλο «Κυρώσεις») ορίζει, στην παράγραφο 1, τα εξής: *Εκτός εάν η πράξη συνιστά σοβαρότερο αδίκημα, όποιος, με σκοπό να λάβει αχρεωστήτως την παροχή του άρθρου 3, υποβάλλει ή χρησιμοποιεί ψευδείς δηλώσεις ή έγγραφα που πιστοποιούν μη αληθή γεγονότα ή παραλείπει να παράσχει τις οφειλόμενες πληροφορίες, τιμωρείται με φυλάκιση δύο έως έξι ετών.*

Το πεδίο εφαρμογής της ποινικής διάταξης πρέπει να αναλυθεί σε στενή συνάρτηση με το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α, της εν λόγω πράξης νομοθετικού περιεχομένου.

Το άρθρο της 2 (με τίτλο: «Δικαιούχοι») προβλέπει, στην παράγραφο 1, τα εξής: Η Rdc χορηγείται σε μέλη νοικοκυριών τα οποία, κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως και καθ' όλη τη διάρκεια καταβολής της παροχής, πληρούν σωρευτικά τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) όσον αφορά τις προϋποθέσεις σχετικά με την ιθαγένεια, τη διαμονή και την παραμονή, το αιτούν την παροχή μέλος πρέπει σωρευτικά: 1) να έχει την ιταλική ιθαγένεια ή την ιθαγένεια κράτους μέλους της ΕΕ ή μέλος της οικογένειάς του, όπως ορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β, του νομοθετικού διατάγματος 30 της 6ης Φεβρουαρίου 2007, να έχει δικαίωμα παραμονής ή δικαίωμα μόνιμης παραμονής ή να είναι υπήκοος τρίτης χώρας και να κατέχει άδεια παραμονής επί μακρόν διαμένοντος στην ΕΕ· 2) να είναι κάτοικος Ιταλίας επί τουλάχιστον δέκα έτη, υπό την πρόσθετη προϋπόθεση ότι τα δύο τελευταία από τα εν λόγω έτη, υπολογιζόμενα από τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως, και καθ' όλη τη διάρκεια της καταβολής της παροχής, διαμένει στην Ιταλία αδιαλείπτως.

Από τον συνδυασμό των δύο διατάξεων προκύπτει η αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος που προσάπτεται στην κατηγορουμένη, η οποία υπέβαλε, στις 27 Αυγούστου 2020, αίτηση για την Rdc, βεβαιώνοντας ότι ήδη κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης πληρούσε την προϋπόθεση περί δεκαετούς διαμονής στην Ιταλία, ενώ, αντιθέτως, η διαμονή της καταχωρίστηκε το πρώτον στις 29 Μαρτίου 2012.

Δεν μπορεί επίσης να υποστηριχθεί ότι δεν εξακριβώθηκε η πραγματική διάρκεια της διαμονής της κατηγορουμένης (και, ως εκ τούτου, το ενδεχόμενο να διέμενε στην Ιταλία ήδη πριν από την ημερομηνία αυτήν, παρά το γεγονός ότι τούτο δεν προέκυπε από τα μητρώα πολιτών), δεδομένου ότι [παραλειπόμενα] η CU δηλώνει ότι έφθασε στην Ιταλία τον Φεβρουάριο του 2012 [παραλειπόμενα].

2 Συναφής εθνική νομολογία

Το αδίκημα που διαπράχθηκε διά της υποβολής ψευδούς δήλωσης δεκαετούς διαμονής δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο αποφάσεων του Corte di Cassazione

(Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ιταλία) που να έχουν αναλυθεί από την υπηρεσία του τεκμηρίωσης, στη δε νομολογία των δικαστηρίων που εκδικάζουν υποθέσεις επί της ουσίας δεν βρέθηκαν αποφάσεις που να ασκούν επιρροή εν προκειμένω.

Εκτίθεται η νομολογία του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου και του Συνταγματικού Δικαστηρίου, αντιστοίχως, όσον αφορά α) την ερμηνεία της προϋπόθεσης σχετικά με την πρόθεση λήψης της παροχής, η οποία πρέπει να χαρακτηρίζει την ψευδή δήλωση κατά την έννοια του άρθρου 7 της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 4/2019, β) την κηρυχθείσα αντισυνταγματικότητα του legge regionale της Regione Lombardia (περιφερειακού νόμου της περιφέρειας της Λομβαρδίας, Ιταλία), κατά το μέτρο που εξαρτά την παροχή κοινωνικής κατοικίας από τη διαμονή για διάστημα ανώτερο των πέντε ετών, και γ) τη συνταγματικότητα του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο α, της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 4/2019, κατά το μέτρο που εξαιρεί από τους δικαιούχους τους κατόχους ενιαίας άδειας εργασίας και άδειας παραμονής ισχύος τουλάχιστον ενός έτους.

α) Corte di Cassazione Sezione 3 (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, 3ο τμήμα), απόφαση 44366 της 15ης Σεπτεμβρίου 2021 [παραλειπόμενα]

Τα ψευδή πραγματικά περιστατικά που περιέχονται στην υπεύθυνη δήλωση με σκοπό τη λήψη της «Rdc» ή η, έστω και μερική, παράλειψη παροχής των οφειλόμενων πληροφοριών στοιχειοθετούν το αδίκημα που προβλέπεται στο άρθρο 7 της πράξης νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 4, της 28ης Ιανουαρίου 2019, όπως κυρώθηκε και τροποποιήθηκε από τον νόμο αριθ. 26 της 28ης Μαρτίου 2019, εφόσον κατέστησαν δυνατή τη λήψη της παροχής, την οποία διαφορετικά ο ενδιαφερόμενος δεν θα δικαιούνταν. (Στο σκεπτικό της απόφασης, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, με την έκφραση «με σκοπό να λάβει αχρεωστήτως την παροχή», πρόθεση του νομοθέτη ήταν να ορίσει, με συγκεκριμένο τρόπο, τον κίνδυνο που απορρέει από τον ψευδή ή ελλιπή χαρακτήρα των δηλώσεων, περιορίζοντας τη σημασία του μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες η πρόθεση του ενδιαφερομένου είναι να λάβει, μέσω αυτών, μη οφειλόμενη παροχή).

β) Corte Costituzionale (Συνταγματικό Δικαστήριο, Ιταλία), απόφαση 44 της 28ης Ιανουαρίου 2020

Το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο b, του legge regionale 16/2016 της Regione Lombardia (περιφερειακού νόμου 16/2016 της περιφέρειας της Λομβαρδίας), κατά το μέρος που θέτει τη διαμονή (ή την απασχόληση) επί πέντε και πλέον έτη στην περιφέρεια της Λομβαρδίας ως προϋπόθεση για την παροχή κοινωνικής κατοικίας, αντιβαίνει προς τις αρχές της ισότητας και του εύλογου χαρακτήρα του άρθρου 3, πρώτο εδάφιο, του Ιταλικού Συντάγματος, καθόσον δημιουργεί μη εύλογη άνιση μεταχείριση εις βάρος των ημεδαπών ή των αλλοδαπών οι οποίοι δεν πληρούν την εν λόγω προϋπόθεση, αλλά και προς την αρχή της ουσιαστικής ισότητας του άρθρου 3, δεύτερο εδάφιο, του Ιταλικού Συντάγματος, διότι η

προϋπόθεση αυτή δεν συνάδει με την κοινωνική λειτουργία της εν λόγω κατοικίας.

γ) Corte Costituzionale (Συνταγματικό Δικαστήριο), απόφαση 19 της 25ης Ιανουαρίου 2022

Είναι αβάσιμα τα ζητήματα συνταγματικότητας του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο α, αριθ. 1, της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 4/2019 (το οποίο εντάσσεται στο κεφάλαιο με τίτλο «Επείγουσες διατάξεις σχετικά με την οικονομική στήριξη προς υπηκόους και τις συντάξεις»), όπως κυρώθηκε και τροποποιήθηκε από τον νόμο 26/2019, στο μέτρο που αποκλείουν από την Rdc τους κατόχους ενιαίας άδειας εργασίας που προβλέπεται από το άρθρο 5, παράγραφος 8.1, του νομοθετικού διατάγματος 286/1998 ή άδειας διαμονής με ισχύ τουλάχιστον ενός έτους που προβλέπεται από το άρθρο 41 του νομοθετικού διατάγματος 286/1998. Η Rdc δεν είναι απλώς ένα μέτρο καταπολέμησης της φτώχειας, αλλά επιδιώκει μια σειρά από σκοπούς της ενεργού πολιτικής απασχόλησης και κοινωνικής ενσωμάτωσης. Δεδομένου ότι η διάρκεια ισχύος της Rdc δεν θα λήξει άμεσα, η αναγνώριση του δικαιώματος μόνιμης διαμονής στην Ιταλία δεν αποτελεί προϋπόθεση μη συνδεόμενη με τη δικαιολογητική βάση της προσδοκώμενης παροχής.

3. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

(βλ. άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου και σημείο 23 των Συστάσεων)

Άρθρο 18 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άρθρο 45 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άρθρο 7, παράγραφος 2, του Κανονισμού (ΕΕ) 492/11

Άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο δ', της οδηγίας 2003/109/ΕΕ

Άρθρο 29 της Οδηγίας 2011/95

Άρθρο 34 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άρθρα 30 και 31 του Κοινωνικού Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης

4. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΚΕΠΤΙΚΟΥ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗΣ

(βλ. άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου και σημείο 22, παράγραφος 3, των Συστάσεων)

ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ:

Είναι αμφίβολο εάν η εθνική νομοθετική ρύθμιση που προβλέπει δεκαετή διαμονή (και αδιάλειπτη διαμονή κατά τα δύο τελευταία από τα εν λόγω έτη) προκειμένου ένα πρόσωπο να δικαιούται τη χορήγηση παροχής κοινωνικής πρόνοιας, όπως της Rdc, η οποία αποσκοπεί στην εξασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης, αντιβαίνει προς τις αρχές που θέτει το δίκαιο [της Ένωσης] με τις προαναφερθείσες διατάξεις, στο μέτρο που η ανωτέρω εθνική νομοθετική ρύθμιση επιφυλάσσει διαφορετική μεταχείριση σε υπήκοο τρίτης χώρας, ακόμη και αν είναι κάτοχος άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος, σε σχέση με τους υπηκόους που διαμένουν στο εθνικό έδαφος.

Και τούτο διότι η παροχή που συνίσταται στην Rdc εμπίπτει σε μία από τις τρεις κατηγορίες που αναφέρονται στο άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο δ΄ της οδηγίας 2003/109 (κοινωνική ασφάλιση, κοινωνική αρωγή και κοινωνική προστασία, όπως ορίζονται από την εθνική νομοθεσία).

Επιπλέον, η παράγραφος 4 του ίδιου άρθρου δεν εφαρμόζεται, δεδομένου ότι δεν προκύπτει ότι το Ιταλικό Κράτος, όταν θέσπισε τη νομοθεσία για την Rdc, εξέφρασε ρητώς τη βούλησή του να περιορίσει την ίση μεταχείριση ως προς την κοινωνική αρωγή και την κοινωνική προστασία στα βασικά πλεονεκτήματα. Εν πάση περιπτώσει, ο αποκλεισμός αυτός είναι άνευ αποτελέσματος, δεδομένου ότι η τελευταία περίοδος του άρθρου 1, παράγραφος 1, της πράξης νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 4 του 2019 προβλέπει ότι *με την Rdc χορηγείται ένα ουσιώδες επίπεδο παροχών εντός των ορίων των διαθέσιμων πόρων*.

Επίσης, στο πλαίσιο διαδικασίας που κινήθηκε κατόπιν προδικαστικής παραπομπής από το Tribunale di Bolzano (πρωτοδικείο του Bolzano, Ιταλία), με απόφαση της 24ης Απριλίου 2012 (Kamberaj κατά Istituto per l'Edilizia Sociale della Provincia autonoma di Bolzano (IPES) κ.λπ., C-571/10, EU:C:2012:233), το Δικαστήριο έκρινε ότι η νομοθεσία της Αυτόνομης Επαρχίας του Bolzano σχετικά με το στεγαστικό επίδομα, στο μέτρο που προβλέπει διαφορετική μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι έχουν υπαχθεί στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος, αντιβαίνει στο δίκαιο [της Ένωσης] (ιδίως δε στο άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο δ΄, της οδηγίας 2003/109, το οποίο καθιερώνει την ίση μεταχείριση όσον αφορά την κοινωνική ασφάλιση, την κοινωνική αρωγή και την κοινωνική προστασία).

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει περιλάβει μεταξύ των κοινωνικών πλεονεκτημάτων που πρέπει επίσης να αναγνωρίζονται στους εργαζομένους άλλων κρατών μελών κατά το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 492/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, που αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων στο εσωτερικό της Ένωσης, το βελγικό Minimex, παροχή κοινωνικής πρόνοιας ανάλογη προς την ιταλική Rdc (αποφάσεις της 27ης Μαρτίου 1985, Hoeckx κατά Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn Kalmthout, C-249/83,

EU:C:1985:139, και της 27ης Μαρτίου 1985, Scrivner κατά Centre public d'aide sociale de Chastre, C-122/84, EU:C:1985:145).

Αντιθέτως, δεν υπάρχει απόφαση του Δικαστηρίου σχετικά με τη διάταξη που έχει σημασία στο πλαίσιο της διαδικασίας που κινήθηκε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

Η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης είναι κρίσιμη για την έκδοση της απόφασης, δεδομένου ότι η μη εφαρμογή, λόγω ασυμβιβάστου με το δίκαιο της Ένωσης, της διάταξης του νόμου που προβλέπει δεκαετή διαμονή για να υφίσταται δυνατότητα παροχής της Rdc θα είχε ως αποτέλεσμα να μην πληρούνται πλέον η πραγματική προϋπόθεση που προσδίδει χαρακτήρα αξιόποινης πράξης στη δήλωση της κατηγορουμένης. Πράγματι, η μη εφαρμογή του κανόνα περί υποχρέωσης δήλωσης της δεκαετούς διαμονής θα καθιστούσε άνευ σημασίας το περιεχόμενο της αναληθούς δήλωσης κατά την έννοια της ποινικής διάταξης που προβλέπει το αδίκημα, ήτοι του άρθρου 7, παράγραφος 1, της πράξης νομοθετικού περιεχομένου 4/2019. Θα μπορούσε να συντρέχει περίπτωση *abolitio criminis*, με εφαρμογή της αρχής της αναδρομικής ισχύος της ευνοϊκότερης ποινικής διάταξης.

Η απόφαση του δικαστηρίου αυτού θα μπορούσε, επομένως, να μετατραπεί από καταδίκη σε ποινή στερητική της ελευθερίας δύο έως έξι ετών (λόγω της λήψης επιδόματος ύψους 3 000 ευρώ) σε αθώωση, για τον λόγο ότι η πράξη δεν προβλέπεται από τον νόμο ως ποινικό αδίκημα.

Η απάντηση στο ερμηνευτικό ερώτημα είναι κατά μείζονα λόγο λυσιτελής, δεδομένου ότι, όπως προαναφέρθηκε, η κατηγορουμένη παραδέχθηκε ότι εισήλθε στην Ιταλία λιγότερο από δέκα έτη πριν από την υποβολή της αίτησης για το επίδομα, οπότε το αιτούν δικαστήριο κωλύεται να αποφανθεί σχετικά με τη μη εξακρίβωση της διάρκειας της διαμονής.

5. ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΩΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΔΙΚΗΣ

(βλ. άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου και σημείο 23 των Συστάσεων)

Οι διάδικοι [παραλειπόμενα] συντάσσονται με την πρωτοβουλία του αιτούντος δικαστηρίου να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα, εκτιμώντας ότι υφίσταται βάσιμη αμφιβολία σχετικά με το εάν η σχετική διάταξη του εθνικού δικαίου που ασκεί επιρροή για την εκδίκαση της υπόθεσης αντιβαίνει στις σχετικές διατάξεις [του δικαίου της Ένωσης].

6. ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

(βλ. άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου και σημείο 24 των Συστάσεων)

Η εκ του νόμου απαίτηση περί δεκαετούς διαμονής (και αδιάλειπτης διαμονής κατά τα δύο τελευταία από τα εν λόγω έτη) είναι δυσμενής για τους υπηκόους τρίτων χωρών εκτός ΕΕ που απολαμβάνουν ειδικής προστασίας δυνάμει της νομοθεσίας της Ένωσης, όπως είναι οι επί μακρόν διαμένοντες, οι οποίοι μπορούν να αποκτήσουν δικαίωμα μόνιμης διαμονής σε κράτος της ΕΕ αφού έχουν διαμείνει επί πέντε έτη στο κράτος μέλος υποδοχής, όπως στην Ιταλία (άρθρο 4 της οδηγίας 2003/109/ΕΚ). Το ίδιο ισχύει για τους Ιταλούς που επανεγκαθίστανται στην Ιταλία μετά από περίοδο διαμονής σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ (απόφαση της 7ης Ιουλίου 1992, *The Queen κατά Immigration Appeal Tribunal και Surinder Singh, ex parte Secretary of State for Home Department*, C-370/90, EU:C:1992:296). Διακρίσεις υφίστανται επίσης οι δικαιούχοι καθεστώτος πρόσφυγα, σε σχέση με τους οποίους το άρθρο 29 της οδηγίας 2011/95/ΕΕ απαιτεί από τα κράτη μέλη να μεριμνούν ώστε τα πρόσωπα αυτά να λαμβάνουν την αναγκαία συνδρομή, από άποψη κοινωνικής αρωγής, όπως οι υπήκοοι του κράτους μέλους της ΕΕ.

Εξάλλου, δεν φαίνεται να προβλέπεται ανάλογος περιορισμός για κανένα από τα παρόμοια μέσα κοινωνικής πρόνοιας που έχουν θεσπιστεί σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Με διευκρινιστική εγκύκλιο της 14ης Απριλίου 2020, το Ministero del Lavoro (Υπουργείο Εργασίας, Ιταλία) έκρινε μάλιστα αναγκαίο να ζητήσει από τα ληξιαρχεία να απαιτούν από τους δικαιούχους της Rde να αποδεικνύουν πραγματική δεκαετή διαμονή (και αδιάλειπτη διαμονή κατά τα δύο τελευταία από τα εν λόγω έτη), προβλέποντας ότι, σε αντίθεση με τα δημόσια μητρώα, είναι επίσης δυνατή η *de facto* απόδειξη και υπογραμμίζοντας εξάλλου ότι τα δημόσια μητρώα θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως μέσο εξυπηρέτησης αθέμιτων σκοπών εάν η διαπίστωση της διαμονής βασιζόταν μόνον σε αυτά. Η εγκύκλιος παραπέμπει επίσης στην απόφαση 44/2020 του Corte Costituzionale (Συνταγματικού Δικαστηρίου), αναφέροντας ότι το δικαστήριο αυτό περιόρισε σημαντικά τη δυνατότητα να εξαρτάται το δικαίωμα λήψης παροχών ή ειδών πρώτης ανάγκης από την πλήρωση υπέρμετρα αυστηρών προϋποθέσεων διαμονής.

7. ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΤΩΝ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

(βλ. άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου και σημείο 26 των Συστάσεων)

Για τους λόγους αυτούς, το αιτούν δικαστήριο, έχοντας υπόψη το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, αποφαινεται ως εξής:

Υποβάλλονται στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- 1) Αντιβαίνει προς το δίκαιο της Ένωσης, και ειδικότερα προς το άρθρο 18 [ΣΛΕΕ], το άρθρο 45 [ΣΛΕΕ], το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 492/11, το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο δ΄, της οδηγίας 2003/109/ΕΚ, το άρθρο 29 της οδηγίας 2011/95/ΕΕ, το άρθρο 34 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα άρθρα 30 και 31 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης, εθνική νομοθετική ρύθμιση, όπως αυτή του άρθρου 7, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α, της πράξης νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 4, της 28ης Ιανουαρίου 2019, όπως κυρώθηκε και τροποποιήθηκε από τον νόμο αριθ. 26, της 28ης Μαρτίου 2019, καθόσον, με το να εξαρτά τη παροχή της οικονομικής στήριξης προς υπηκόους από την προϋπόθεση διαμονής στην Ιταλία επί τουλάχιστον 10 έτη (και την πρόσθετη προϋπόθεση αδιάλειπτης διαμονής κατά τα δύο τελευταία από τα εν λόγω έτη, υπολογιζόμενα από τον χρόνο υποβολής της αίτησης, καθώς και καθ' όλη τη διάρκεια της καταβολής της παροχής), επιφυλάσσει δυσμενή μεταχείριση στους Ιταλούς υπηκόους, στους υπηκόους [της Ένωσης] που έχουν δικαίωμα διαμονής ή μόνιμης διαμονής ή στους [υπηκόους τρίτων χωρών] που είναι επί μακρόν διαμένοντες [στην Ιταλία] για χρονικό διάστημα μικρότερο των δέκα ετών ή για διάστημα δέκα ετών, αλλά όχι αδιαλείπτως διαμένοντες κατά τα δύο τελευταία από τα έτη αυτά, σε σχέση με τις ίδιες κατηγορίες που διαμένουν επί δέκα έτη στην Ιταλία, και αδιαλείπτως κατά τα δύο τελευταία από τα εν λόγω έτη;

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο προηγούμενο ερώτημα:

- 2) Αντιβαίνει προς το δίκαιο της Ένωσης, και ειδικότερα προς το άρθρο 18 [ΣΛΕΕ], το άρθρο 45 [ΣΛΕΕ], το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 492/11, το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο δ΄, της οδηγίας 2003/109, το άρθρο 29 της οδηγίας 2011/95, το άρθρο 34 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα άρθρα 30 και 31 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης, εθνική νομοθετική ρύθμιση, όπως αυτή του άρθρου 7, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α, της πράξης νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 4, της 28ης Ιανουαρίου 2019, όπως κυρώθηκε και τροποποιήθηκε από τον νόμο αριθ. 26, της 28ης Μαρτίου 2019, στον βαθμό που επιφυλάσσει διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των επί μακρόν διαμενόντων, οι οποίοι μπορούν να αποκτήσουν δικαίωμα μόνιμης διαμονής σε κράτος μέλος της ΕΕ αφού έχουν διαμείνει επί πέντε έτη στο κράτος μέλος υποδοχής, και των επί μακρόν διαμενόντων που έχουν διαμείνει [στην Ιταλία] επί δέκα έτη, και αδιαλείπτως κατά τα δύο τελευταία από τα εν λόγω έτη;
- 3) Αντιβαίνει προς το δίκαιο της Ένωσης, και ειδικότερα προς το άρθρο 18 [ΣΛΕΕ], το άρθρο 45 [ΣΛΕΕ], το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 492/11, το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο δ΄, της

οδηγίας 2003/109 και το άρθρο 29 της οδηγίας 2011/95, εθνική νομοθετική ρύθμιση, όπως αυτή του άρθρου 7, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α, της πράξης νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 4, της 28ης Ιανουαρίου 2019, η οποία επιβάλλει στους Ιταλούς υπηκόους, στους υπηκόους [της Ένωσης] και στους υπηκόους [τρίτων χωρών] υποχρέωση δεκαετούς διαμονής (και υποχρέωση αδιάλειπτης διαμονής κατά τα δύο τελευταία από τα εν λόγω έτη) προκειμένου να δικαιούνται να λάβουν την οικονομική στήριξη προς υπηκόους;

- 4) Αντιβαίνει προς το δίκαιο της Ένωσης, και ειδικότερα προς το άρθρο 18 [ΣΛΕΕ], το άρθρο 45 [ΣΛΕΕ], το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 492/11, το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο δ', της οδηγίας 2003/109, το άρθρο 29 της οδηγίας 2011/95, το άρθρο 34 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα άρθρα 30 και 31 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης, εθνική νομοθετική ρύθμιση, όπως αυτή του άρθρου 7, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α, της πράξης νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 4, της 28ης Ιανουαρίου 2019, στον βαθμό που υποχρεώνει τους Ιταλούς υπηκόους, τους υπηκόους [της Ένωσης] και τους υπηκόους [τρίτων χωρών] να δηλώσουν, προκειμένου να λάβουν την οικονομική στήριξη προς υπηκόους, ότι έχουν διαμείνει επί δέκα έτη, και αδιαλείπτως τα δύο τελευταία από τα εν λόγω έτη, στην Ιταλία, προβλέποντας σοβαρές ποινικές κυρώσεις για την περίπτωση ψευδούς δήλωσης;

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΥΠΩΣΕΙΣ

Για τους λόγους αυτούς

Αναστέλλει τη διαδικασία μέχρι την έκδοση της απόφασης του Δικαστηρίου [παραλείπόμενα] [διαδικασία]

[παραλείπόμενα] [οδηγίες προς τη γραμματεία για τη διαβίβαση της παρούσας διάταξης στο Δικαστήριο]

[παραλείπόμενα] [αναφορά των στοιχείων επικοινωνίας του δικαστηρίου και των διαδίκων]

Νάπολη, 16 Φεβρουαρίου 2022 [παραλείπόμενα]

[παραλείπόμενα] [υπογραφές]